

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ กรณีนายโกศล ศรีสังข์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายโกศล ศรีสังข์ (ผู้ถูกร้อง) ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายชิงชัย มงคลธรรม) ตั้งแต่วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๐ ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สสร ๖๐๘/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๐ จึงเป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๐) และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ พร้อมนายชิงชัยฯ ผู้แต่งตั้ง ในระหว่างนั้น ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๕ โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ผู้ร้อง) พิจารณาเห็นว่าผู้ถูกร้องต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะฯ ตามมาตรา ๒๙๑ และมาตรา ๒๙๒ เพราะบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๗ ได้บัญญัติรับรองสภาพของคณะรัฐมนตรี ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ดังนั้น จึงถือว่าวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เป็นวันเริ่มเข้ารับตำแหน่งของคณะรัฐมนตรี และข้าราชการการเมืองตำแหน่งที่ปรึกษาด้วย โดยผู้ถูกร้องจะต้องยื่นบัญชีฯ ภายในวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ หลังจากการเข้ารับตำแหน่ง และต้องยื่นบัญชีฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๐ และต้องยื่นบัญชีฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งเป็นเวลาหนึ่งปีครึ่งหนึ่งภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๑ ด้วย ผู้ร้องได้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อพิสูจน์เจตนาของผู้ถูกร้องในกรณีไม่ยื่นบัญชีฯ โดยมีหนังสือแจ้งผู้ถูกร้องรวมสองครั้ง โดยในครั้งที่สองผู้ร้องแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ นอกจากนั้น ผู้ร้องได้แจ้งให้นายชิงชัยฯ ผู้สั่งแต่งตั้งให้ช่วยแจ้งเรื่องการยื่นบัญชีฯ แก่ผู้ถูกร้องอีกทางหนึ่งด้วย แต่ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการ และมีได้ติดต่อชี้แจงข้อเท็จจริงแต่อย่างใด ผู้ร้องได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวในการประชุมครั้งที่ ๓๐/๒๕๔๓ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๓ มีมติเป็นเอกฉันท์ เกินสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด

๒. ประเด็นเบื้องต้น

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง มีมติว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นฯ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้เกี่ยวข้องชี้แจงหรือแถลงก่อนวินิจฉัยชี้ขาด และให้มีการออกนั่งพิจารณาเพื่อรับฟังคำแถลงของผู้ร้องและผู้ถูกร้องแล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า

ประเด็นแรก ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญหรือไม่

ผู้ถูกร้องได้อ้างว่า ผู้ร้องไม่มีอำนาจร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เพราะผู้ถูกร้องได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๐ ไม่ต้องถูกกำหนดให้ยื่นบัญชีฯ ในกรณีเข้ารับและพ้นจากตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นภายหลังที่ผู้ถูกร้องได้รับการแต่งตั้งแล้ว ข้อกล่าวหาของผู้ร้องจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายและขัดต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากบทเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๗ บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดิน อยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยมีได้ให้พ้นจากตำแหน่งและเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ ประกอบกับขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการนั้น ผู้ร้องยังมิได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. และยังไม่มีการประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ มาตรา ๓๒๙ และมาตรา ๓๓๑ ผู้ร้องจึงไม่อาจใช้ระบียบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่บัญญัติขึ้นภายหลังใช้บังคับแก่ผู้ถูกร้องได้ ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

รัฐธรรมนูญประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ โดยบัญญัติให้ข้าราชการการเมืองต้องยื่นบัญชีฯ และให้ถือเป็นหน้าที่ โดยกำหนดองค์กรผู้รับผิดชอบ รวมทั้งระยะเวลาการยื่นบัญชีฯ ดังนั้น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ จึงมีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ซึ่งรัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินฯ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ และการที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่า ระบียบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศใช้บังคับหลังจากที่ผู้ถูกร้องพ้นจากการดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรี (พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐) เป็นการใช้กฎหมายบังคับย้อนหลังแก่ผู้ร้องนั้น เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่งได้บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่ได้รับการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อนยังคงเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญนี้ต่อไป การดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญนี้จึงต้องถือวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ คือ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งฯ ประกอบกับพระราชบัญญัติข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๐) บัญญัติให้รัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้สั่งแต่งตั้งที่ปรึกษารัฐมนตรี ย่อมถือว่าเป็นข้าราชการการเมือง เข้าดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เช่นเดียวกันด้วย ผู้ถูกร้องจึงต้องมีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ ตามการสอบสวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปรากฏว่า ผู้ร้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบและชี้แจงข้อเท็จจริงรวมสองครั้งที่จังหวัดมหาสารคามอันเป็นภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้าน แต่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ และไม่ชี้แจงเหตุผลแต่อย่างใด และเมื่อกลับมาที่จังหวัดมหาสารคามก็ได้รับทราบว่ามีหนังสือแจ้งเตือนจากผู้ร้องสองครั้ง แต่หาไม่พบและไม่ได้ติดตามหนังสือดังกล่าว เนื่องจากติดภารกิจต้องรีบกระทำรวมทั้งให้ถ้อยคำว่าได้เดินทางไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อพบเจ้าหน้าที่ที่รู้จักเพื่อปรึกษาเรื่องนี้ แต่ไม่พบ จึงกลับไปโดยไม่ติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้อื่น จึงเป็นการยืนยันได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบแล้วแต่ผู้ถูกร้องกลับเพิกเฉย

ไม่ยื่นบัญชีฯ ข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๒

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

วินิจฉัยชี้ขาดว่า นายโกศล ศรีสังข์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายประเสริฐ นาสกุล นายโกเมน ภัทรภิรมย์ นายจุมพล ณ สงขลา พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายมงคล สระฐาน นายสุจิต บุญบงการ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอิสสระ นิตินันท์ประภาศ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๕๓ ก วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔
